

POSTANOWIENIE

Dnia 29 maja 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Grzegorzcyk

w sprawie z powództwa K. M. M.
przeciwko E. Spółce Akcyjnej w W.
o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 29 maja 2020 r.,
na skutek skargi kasacyjnej powódki
od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 5 marca 2019 r., sygn. akt I ACa (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Przepis ten odpowiada charakterowi skargi kasacyjnej, będącej nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, o dominującym publicznoprawnym charakterze, przysługującym od orzeczeń wydanych po przeprowadzeniu dwuinstancyjnego postępowania sądowego, w którym sąd pierwszej i drugiej instancji dysponuje pełną kognicją w zakresie faktów i dowodów. W powiązaniu z art. 398⁴ § 2 k.p.c. oznacza to, że w skardze kasacyjnej nieodzowne jest powołanie i uzasadnienie okoliczności o charakterze publicznoprawnym, które stanowią wyłączną podstawę oceny pod kątem przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Wnosząc o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca K. M. M. powołała się na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej. Wskazała m.in., że w zaskarżonym wyroku dokonano błędnej wykładni art. 87 k.c. przez przyjęcie, że o braku groźby przesądzał brak uprzedniego postępowania karnego, którego przedmiotem byłoby dopuszczenie się groźby karalnej. Ponadto, w ocenie skarżącej, Sąd Apelacyjny nieprawidłowo założył, że o niedziałaniu powódki pod wpływem groźby przesądzał brak skazania za przestępstwo znęcania w czasie składania oświadczenia woli.

Zgodnie z utrwalonym stanowiskiem Sądu Najwyższego, powołanie się na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej zakłada, że dla przeciętnego prawnika podstawy wskazane w skardze prima facie zasługują na uwzględnienie. Oczywiście jest przy tym tylko to, co można dostrzec bez potrzeby głębszej analizy, czy przeprowadzenia dłuższych badań lub dociekań. Zarzucane uchybienia muszą mieć zatem kwalifikowany charakter oraz dotyczyć konkretnych, powołanych we wniosku i niepoddających się różnej wykładni przepisów prawa, co skarżący zobowiązany jest wykazać (por. np. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 12 grudnia 2000, V CKN 1780/00, OSNC 2001, nr 3, poz. 52, z dnia 22 marca 2001 r., V CZ 131/00, OSNC 2001, nr 10, poz. 156, i z dnia 15 czerwca 2018 r., III CSK 38/18, niepubl.).

Bliższa analiza wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie pozwalała uznać, by była ona - w przyjętym rozumieniu - oczywiście uzasadniona.

Podkreślenia wymagało, że postępowanie kasacyjne nie stanowi kolejnej odsłony sporu dotyczącego oceny przeprowadzonych dowodów i prawidłowości poczynionych na ich podstawie ustaleń faktycznych. Służy natomiast kontroli legalności zaskarżonego orzeczenia przy związaniu Sądu Najwyższego podstawą faktyczną zaskarżonego wyroku (art. 398¹³ § 2 k.p.c.). Uwaga ta jest konieczna, ponieważ w sprawach dotyczących wadliwości oświadczeń woli decydujące znaczenie mają częstokroć ustalenia faktyczne, które stanowią podstawę oceny, czy istotnie doszło do złożenia wadliwego oświadczenia woli.

Wbrew wywodom wniosku, oceniając ustalony stan faktyczny Sądy meriti nie zrównały groźby bezprawnej w rozumieniu art. 87 k.c. z groźbą karalną, o której stanowi art. 190 k.k., względnie groźbą bezprawną zdefiniowaną w art. 115 § 12 k.k. Sąd Okręgowy wskazał, że przez groźbę bezprawną unormowaną w art. 87 k.c. należy rozumieć zapowiedź zachowania zabronionego przez ustawę lub sprzecznego z zasadami współżycia społecznego, co koresponduje z utrwalonym poglądem judykatury i orzecznictwa (por. np. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 6 stycznia 1997 r., I CKN 375/97, niepubl. i z dnia 19 marca 2002 r., I CKN 1134/99, OSNC 2003, nr 3,

poz. 36). Wprawdzie Sąd Apelacyjny posłużył się jednokrotnie w uzasadnieniu omyłkowo określeniem „groźba karalna”, nie uzasadnia to jednak stanowiska, przy uwzględnieniu całokształtu motywów zaskarżonego wyroku, że postrzegał on znamiona groźby bezprawnej, o której stanowi art. 87 k.c., odmiennie niż Sąd Okręgowy.

O oddaleniu apelacji nie przesądziło również spostrzeżenie, że wobec M. M. nie prowadzono postępowania karnego, którego przedmiotem byłoby dopuszczenie się groźby karalnej, oraz że M. M. nie został skazany za przestępstwo znęcania się w czasie, w którym skarżąca składała oświadczenie woli o udzieleniu pełnomocnictwa. Sąd Apelacyjny zauważył tylko, że z zarzutów i ustaleń dokonanych w procesie karnym nie wynikało, by wobec skarżącej były kierowane groźby karalne, oraz że przestępstwo znęcania, za które został skazany M. M., nie obejmowało okresu, w którym skarżąca udzieliła pełnomocnictwa do zawarcia umowy kredytu. Spostrzeżenia te nie miały jednak rozstrzygającego charakteru, zwłaszcza w płaszczyźnie oceny prawnej żądania pozwu. W rzeczywistości o oddaleniu apelacji zdecydowało natomiast to, że powódka nie udowodniła zachowań M. M., które - mając na względzie ich charakter oraz czas wystąpienia - wypełniałyby znamiona groźby bezprawnej.

Sąd Apelacyjny stwierdził w szczególności, że twierdzone przez skarżącą zagrożenie nożem nie zostało udowodnione. Z ustaleń Sądu Okręgowego, zaaprobowanych przez Sąd Apelacyjny, wynikało ponadto, że zeznania świadków nie pozwoliły uznać, by M. M. kierował wobec powódki groźby w celu podpisania przez nią pełnomocnictwa do zawarcia umowy kredytu. Ustalił też, że po powzięciu informacji o uzyskaniu kredytu na kwotę wyższą niż przewidywana, skarżąca podejmowała zdecydowane kroki w celu przeciwstawienia się działaniom M.M. . Nadto, w świetle podstawy faktycznej wyroku karnego, zarzewiem konfliktu i dalszych zachowań M. M. wobec skarżącej, wypełniających znamiona przestępstwa, była sytuacja związana z zaciągnięciem przez M.M. kredytu w nieoczekiwanej przez skarżącą wysokości, co wystąpiło już po dacie złożenia przez skarżącą oświadczenia woli o udzieleniu pełnomocnictwa. Dostrzec przy tym należało, że skoro skarżąca kwestionowała w pozwie okoliczności, które stanowiły podstawę nadania klauzuli wykonalności bankowemu tytułowi egzekucyjnemu (art. 840 § 1 pkt 1 k.p.c.), to znaczenie z punktu widzenia zasadności powództwa mogły mieć jedynie te okoliczności, które wystąpiły w okresie poprzedzającym powstanie tytułu wykonawczego, nie zaś po tej dacie.

W tym stanie rzeczy, na podstawie motywów wniosku nie można było uznać, by zaskarżony wyrok był wadliwy, a tym bardziej, że jest on nieprawidłowy w stopniu ewidentnym i widocznym *prima facie*, co zakłada przyczyna kasacyjna określona w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Pozostałe wywody

wniosku, nawiązujące do uzasadnienia zarzutów kasacyjnych, miały charakter wtórny wobec zasadniczego zarzutu naruszenia art. 87 k.c. i nie rzutowały na tę konkluzję.

Z tych względów, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.